

V. Biloshytskiy. Pedagogical conditions for the formation of leadership competence of future officers – specialists in physical culture and sports in the process of professional and pedagogical training

The article substantiates the content and reveals the essence of the concept of "pedagogical conditions" regarding the formation of leadership competence of future officers – specialists in physical culture and sports (hereinafter – FOSPCaS) and identifies the possibilities of their implementation in the process of professional and pedagogical training in a higher military educational institution (hereinafter – HMEI).

The views of domestic and foreign scientists regarding the study of the problem of formation of leadership competence among various specialists were analyzed and systematized.

The following pedagogical conditions for its formation are substantiated: pedagogical modeling of the formation of leadership competence of FOSPCaS in the process of professional and pedagogical training at HMEI; maintenance and development of leadership values, patriotic upbringing, motivation for leadership behavior and activities as a professional in the field of physical culture and sports of the FOSPCaS in the process of professional and pedagogical training at HMEI; the author's complex contextual method of forming the leadership competence of future officers – specialists in physical culture and sports in the process of professional and pedagogical training at HMEI (special course "Leadership competence of future officers – specialists in physical culture and sports"); improvement of criteria and indicators for diagnosing the levels of formation of leadership competence of FOSPCaS in the process of professional-pedagogical training at HMEI.

It was found out that these conditions should be contextual and systemic, covering the following aspects of their leadership training in higher educational institutions:

– methodological – the main ideas and principles on which the leadership competence of FOSPCaS is formed in the process of professional-pedagogical training at HMEI;

– theoretical – goals, principles, content and result of their leadership training as future specialists in physical education and sports;

– methodical – methods, techniques and means of formation of leadership competence of FOSPCaS in the process of professional and pedagogical training at HMEI;

– practical – a modern educational, material and technical, educational and sports base that meets the requirements of leadership training of future physical culture and sports specialists.

Key words: criteria and indicators, leadership competence, future officer, methodology, pedagogical conditions, pedagogical modeling, formation.

УДК 373.2+373.3]378.22

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2024.97.06>

Борин Г. В., Максименко Н. Б., Барило С. Б.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСТУПНОСТІ ДОШКІЛЬНОЇ І ПОЧАТКОВОЇ ЛАНОК ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ

У статті представлено теоретичний аналіз проблеми забезпечення наступності дошкільної і початкової ланок освіти в процесі фахової підготовки бакалаврів. Визначено суперечності, які існують на сучасному етапі розвитку педагогічної думки щодо означеної проблеми та потребують послідовного вирішення. Описано дискусію у колі вітчизняних науковців щодо застосування методів, форм та прийомів навчання в процесі фахової підготовки бакалаврів до роботи з дітьми різних вікових категорій. Проаналізовано різні підходи до визначення поняття «наступність у навчанні». Запропоновано авторське визначення означеного наукового феномена. Виокремлено освітні підходи до підготовки бакалаврів на рівні методології й сучасної філософії освіти: особистісно орієнтований, компетентнісний, діяльнісний, акмеологічно-синергетичний.

Зазначено, що важливим компонентом системи підготовки педагогів є впровадження в освітній процес закладів вищої освіти активних форм та методів навчання, серед яких: моделювання професійних ситуацій, кейс-метод, ділові ігри, інтерактивні методи, технології розв'язання дискусійних питань, різні види тренінгів, проєктне навчання, стратегії критичного мислення, технології розвитку творчих здібностей.

Окреслено умови, які забезпечують ефективність означеного процесу, зокрема: врахування специфічних особливостей кожної із ланок системи освіти; взаємозв'язок змісту дошкільного навчання і початкової школи на теоретичному та практичному рівнях; розробка інноваційних методик навчання і виховання з урахуванням особливостей кожного ступеня; подолання психолого-педагогічних «бар'єрів», які виникають під час реалізації зв'язку суміжних ступенів системи освіти.

Запропоновано напрями наступних наукових досліджень з порушеної проблеми, до яких віднесено вдосконалення підготовки майбутніх бакалаврів до означеного виду діяльності засобами впровадження в освітній процес ЗВО інноваційних освітніх технологій.

Ключові слова: наступність у навчанні, засоби забезпечення наступності, дошкільна і початкова ланки освіти, заклади вищої освіти, майбутні бакалаври, фахова підготовка.

Інтеграція України у світовий освітній простір вимагає реформування системи підготовки майбутніх бакалаврів дошкільної і початкової ланок освіти до фахової діяльності. У зв'язку з цим сучасна вітчизняна педагогіка орієнтується на вимоги, які європейська спільнота висуває до ступеневої освіти: гуманізм, студентоцентризований підхід, навчання упродовж життя.

Закони України у царині освіти, Базовий компонент дошкільної освіти, Державний стандарт початкової освіти – основні державні документи, що регулюють процес підготовки означених фахівців у процесі забезпечення вертикалі наступності всіх ланок освіти в Україні.

Переконані, що забезпечення наступності дошкільного і початкового компонентів в процесі фахової підготовки бакалаврів має здійснюватися з урахуванням спільних тенденцій їх функціонування та розвитку у відповідності до запитів суспільства. У Концепції Нової Української школи до них віднесено: гуманізм як норму поваги до особистості, доброзичливе, бережне ставлення до дитини без спонукання й насилля; визнання самоцінності кожного вікового періоду та орієнтація на вікові особливості; урахування індивідуальних інтересів, здібностей, темпу розвитку дитини; опора на досягнення попереднього етапу розвитку тощо [7].

Проблема наступності між дошкільною й початковою освітою є актуальною на сучасному етапі розвитку педагогічної думки та зумовлена наявністю низки *суперечностей* між: запитом суспільства на світовий рівень формування конкурентоздатної особистості та недостатньою розробленістю теоретичних і методичних аспектів підготовки бакалаврів педагогічних спеціальностей у закладах вищої освіти; доцільністю реалізації інноваційних методів і форм навчання дітей дошкільного й молодшого шкільного віку та реальним станом підготовки педагогів, готових до їх впровадження в освітній процес закладів освіти; високими вимогами до організації суб'єкт-суб'єктної взаємодії учасників освітнього процесу й недостатнім рівнем розробленості методик, що спрямовані на формування в студентів означених особистісно-професійних якостей.

Вирішення означених суперечностей, на наше переконання, сприятиме підвищенню ефективності процесу підготовки майбутніх бакалаврів педагогічних спеціальностей до майбутньої фахової діяльності.

Результати аналізу наукових джерел з порушеної проблеми засвідчили, що підготовка педагогів до роботи з дітьми 6 – 7-річного віку була предметом дослідження численних наукових доробок.

Теоретико-методичні основи фахової підготовки педагогів до означеного виду діяльності у закладах вищої освіти вивчали Р.С. Гуревич, С.У. Гончаренко, І.А. Зязюн, О.М. Куцевол, О.М. Пехота, О.В. Шестопалюк, І.М. Шоробура та ін.; наукові засади професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів початкової школи – В.І. Бондар, М.С. Вашуленко, А.М. Коломієць, О.Я. Савченко, Г.С. Тарасенко, І.М. Шапошнікова та ін.; реалізацію вчителем наступності у навчанні дітей дошкільного й молодшого шкільного віку досліджували А.М. Богуш, О.Л. Кононко, І.М. Лапшина, О.В. Проскура та ін.

У наукових доробках учених досліджено організаційно-педагогічні умови забезпечення наступності означених ланок освіти; розглянуто психологічні аспекти підготовки педагогів до фахової діяльності з дітьми різних вікових категорій; проаналізовано засоби активізації особистісних ресурсів здобувачів освіти й умови адаптації дітей до школи.

Проте, на нашу думку, заслуговують окремого наукового дослідження питання активізації процесу підготовки майбутніх бакалаврів до означеного виду діяльності засобами впровадження в освітній процес ЗВО інноваційних освітніх технологій.

Мета наукової статті – здійснити теоретичний аналіз проблеми забезпечення наступності дошкільної і початкової ланок освіти в процесі фахової підготовки бакалаврів до означеного виду діяльності; окреслити коло проблем, що сприятимуть підвищенню ефективності процесу підготовки майбутніх педагогів до роботи з дітьми старшого дошкільного і молодшого шкільного віку.

Результати аналізу наукових досліджень з порушеної проблеми засвідчили, що дефініція «наступність» характеризується поліфункціональністю трактування, носить міждисциплінарний та комплексний характер.

У контексті нашої наукової роботи вважаємо за доцільне проаналізувати загальні підходи до визначення означеного феномена у різних сферах наукових досліджень. У науковій літературі існує декілька підходів до тлумачення поняття наступності у навчанні.

У загальнонауковому розумінні воно розглядається як зв'язок між різними етапами розвитку, що характеризуються системністю, послідовністю, незворотністю, а у більш загальному філософському вимірі – як об'єктивна закономірність розвитку природи, суспільства й пізнання.

Наведемо визначення означеного поняття, яке подається в Українському педагогічному словнику: «Наступність у навчанні» – це послідовність і системність у розміщенні навчального матеріалу, зв'язок і узгодженість ступенів і етапів навчально-виховного процесу. Досягнення наступності в шкільній практиці забезпечується методично й психологічно обґрунтованою побудовою програм, підручників, дотриманням послідовного руху від простого до складнішого в навчанні та організації самостійної роботи учнів і взагалі всією системою методичних засобів» [4, с. 227].

У цьому контексті заслуговує на увагу позиція А.М. Мартін про те, що наступність у навчанні означає забезпечення якісно нового рівня розвитку учнів через створення оптимальних умов для розкриття їх потенціалу в процесі переходу від одного типу організації освітнього середовища до іншого [9, с. 368].

Натомість Н.С. Казьмірчук стверджує, що поняття наступності передбачає різноманітні тлумачення: «у методологічному значенні – вивчення процесів, явищ, станів, коли категорія наступності адекватна природі

їхнього послідовного розгортання; у соціальному плані – це існування і розвиток тих чи інших явищ, процесів, станів у сфері матеріального, суспільного, духовного життя; у педагогічній сфері – наступнісний характер будь-якого процесу, побудову і функціонування системи народної освіти, підготовку підростаючого покоління до життя; у дидактичному розгляді – успішність навчання, самоосвіту, неперервний навчальний процес» [8, с. 8].

Зазначимо, що у психолого-педагогічних дослідженнях сутність наступності традиційно пов'язують з такими поняттями, як «безперервність», «перспективність», «повторюваність». Для науковців важливо, що перебуваючи у взаємодії з іншими компонентами, наступність обумовлює стійкість цілого, його системність і динаміку. Відповідно, сутність наступності полягає в тому, що у процесі засвоєння нового передбачається актуалізація наявного досвіду, встановлення асоціацій між старими поняттями і новоутвореннями, перенесення актуального старого на новий рівень і внесення його в нову систему відносин.

Цінними у нашому контексті вважаємо наукові позиції А.М. Богуш стосовно наступності дошкільної й початкової шкільної ланок у системі неперервної освіти. Сутність означеного поняття вчена розглядає в системі взаємозв'язку наукових категорій «наступність – перспективність – спадкоємність», які відображають спроможність освітньої системи забезпечувати послідовний розвиток особистості дитини на перших ступенях освіти [2, с.24].

Отже, у ході аналізу наукових джерел доходимо висновку, що наступність навчання трактується вченими – як методологічний принцип організації систематичності, цілісності й безперервності освітнього процесу (А.М. Богуш, О.В. Проскура, Т.І. Поніманська, Т.М. Степанова; дидактичний принцип, який сприяє оптимізації принципів науковості, систематичності й послідовності цілей, методів, форм і засобів навчання (О.Я. Савченко, В.М. Чайка); як існування і розвиток тих чи інших явищ (Казьмірчук Н.С.); як онтогенетичний механізм здобуття, накопичення, зберігання з метою підтримання адаптивності особистості в життєвих реаліях (Р.С. Гуревич, Т.О. Фадєєва).

На основі аналізу й узагальнення визначень означеного наукового феномена різними науковцями в аспекті нашого дослідження «наступність навчання» тлумачимо як динамічну багатоаспектну інтегративну характеристику педагогічної взаємодії, яка сприяє створенню умов для безперервної освіти впродовж усього життя, стимулюванню взаємозв'язку дошкільної й початкової ланок освіти з метою підвищення ефективності процесу підготовки бакалаврів до майбутньої фахової діяльності.

У зв'язку із цим важливим вважаємо підвищення ефективності процесу підготовки майбутніх бакалаврів до забезпечення наступності дошкільної і початкової ланок освіти в закладах вищої освіти.

Результати дослідження наукових джерел [1; 2; 3; 5; 6; 9; 11] дозволили виокремити освітні підходи, які дозволяють зрозуміти сутність підготовки бакалаврів на рівні методології й сучасної філософії освіти. До них у наукових дослідженнях відносять – особистісно орієнтований, компетентнісний, діяльнісний, акмеологічно-синергетичний.

Окрім цього, вважали за потрібне визначити та проаналізувати оптимальний зміст освітнього процесу щодо забезпечення наступності навчання, збагатити суб'єктність майбутніх педагогів, сформувавши в їхній свідомості цінності гуманного ставлення до дітей, розвинути потребу в організації суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

Деякі дослідники цілі такої підготовки вбачають у формуванні в майбутніх бакалаврів професійної компетентності щодо проектування та створення освітнього середовища в закладах освіти (в тому числі й на основі зарубіжного досвіду), яке б забезпечувало ефективність освітнього процесу, відповідало заданим вимогам, створювало умови для розвитку і саморозвитку здобувачів освіти [11].

Погоджуємося з їхньою думкою про те, що важливим компонентом системи підготовки педагогів є впровадження в освітній процес активних форм та методів навчання, серед яких: моделювання професійних ситуацій, кейс-метод, ділові ігри, інтерактивні методи, технології розв'язання дискусійних питань, різні види тренінгів, проєктне навчання, стратегії критичного мислення, технології розвитку креативних здібностей тощо.

Результати дослідження порушеної проблеми дозволили констатувати, що стратегічними напрямками моделювання процесу підготовки майбутніх педагогів виступають загальнодидактичні принципи: науковості, діяльнісного підходу до організації освітнього процесу, систематичності й послідовності, проблемності й активізації пізнавальної активності, особистісно орієнтованого змісту навчання. Значну роль відіграють і специфічні принципи: інтеграції, професійно-мотиваційної спрямованості освітньої діяльності, суб'єкт-суб'єктної взаємодії, практичної спрямованості, постійного зворотного зв'язку [6].

Реалізація означених принципів в освітньому процесі ЗВО передбачає формування в майбутніх фахівців цілісної системи знань про реалізацію в подальшій професійній діяльності умінь забезпечувати наступність у навчанні і вихованні дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.

Науковці та практики стверджують, що особлива увага означеної підготовки має бути орієнтована на багатоаспектну обізнаність майбутніх педагогів дошкільної та початкової освіти з якісними психологічними характеристиками дошкільників і дітей молодшого шкільного віку; знання державних вимог щодо розвиненості й результатів навчання дітей конкретної вікової групи та розуміння важливості впровадження консультативної роботи з батьками майбутніх першокласників з поясненням сутності поняття «готовність дитини до школи» [5].

Значне місце в системі такої підготовки відводиться визначенню умов, які забезпечуватимуть ефективність означеного процесу.

У своїх дослідженнях науковці визначають наступні умови забезпечення наступності в системі наскрізного навчання: наявність специфічних особливостей кожного із компонентів системи освіти; взаємозв'язок змісту дошкільного виховання і початкової школи в теоретичному та практичному планах; існування ефективної методики навчання з урахуванням особливостей кожного ступеня; подолання психолого-педагогічних «бар'єрів», що виникають на «стиках» суміжних ступенів системи освіти [3; 6].

Важливим у даному контексті вважаємо твердження О.Я. Савченко, яка формулюючи умови забезпечення наступності навчання на межі дошкільного виховання й початкової школи, вказує на необхідність: урахування вчителями початкових класів «досягнень дошкільного віку не тільки в змістовому й методичному планах (хоча це дуже важливо), а й у плані сформованості особистісних якостей дітей, їхньої вольової сфери, готовності до шкільного навчання»; плавної і послідовної реалізації основних стратегічних ліній дошкільного розвитку дітей [12].

У процесі такої підготовки доцільно орієнтувати майбутніх бакалаврів на важливість розуміння особливостей змісту навчання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.

Відповідно, цінним є усвідомлення умов забезпечення наступності навчання дітей визначених вікових категорій, які окреслює Т.І. Поніманська.

Вчена стверджує, що означене стає можливим за умови врахування таких чинників: зв'язку змісту, програм, методів і форм навчання в закладі дошкільної освіти й початковій школі; відпрацювання елементів навчання під час занять у дошкільній установі, плавного переходу від навчально-ігрової до навчальної діяльності; формування загальної (психологічної) тобто мотиваційної, розумової й психологічної готовності до спілкування та спільної діяльності [10].

Власне бачення умов реалізації наступності навчання дітей пропонує А.М. Богуш. На її переконання, такими умовами є: багатоаспектна обізнаність педагогів обох ланок освіти з якісними психологічними новоутвореннями дошкільників і дітей молодшого шкільного віку та з державними вимогами щодо розвиненості, вихованості й навченості учнів конкретної вікової групи; консультативна робота з батьками майбутніх першокласників, присвячена поясненню необхідності засвоєння дитиною вимог Базового компонента дошкільної освіти, психологічної сутності поняття «готовність дитини до шкільного навчання»; координація зусиль науковців і практиків з метою узгодження змісту дошкільної й початкової освіти [1].

Висновки. Проведене дослідження дозволило зробити висновок про те, що послідовна реалізація наступності дошкільного і початкового компонентів професійної підготовки бакалаврів передбачає створення і впровадження єдиної, динамічної, перспективної системи конструктивних дій, спрямованих на формування їхньої готовності до розвитку, навчання й виховання дітей різних вікових категорій.

Ефективність цієї підготовки значною мірою залежить від послідовного впровадження в освітній процес закладів вищої освіти принципово нових способів взаємодії і зв'язку змісту, програм, методів і форм організації навчання.

Перспективними напрямками дослідження означеної проблеми вважаємо в розробці та апробації методик, спрямованих на реалізацію в освітньому процесі підготовки бакалаврів інноваційних технологій навчання.

Використана література:

1. Богуш А. М. Наступність дошкільної і початкової ланок освіти як педагогічна проблема. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка*. 2006. № 2. Серія «Педагогіка». С. 58-61.
2. Богуш А. М. Дошкільна і початкова ланки освіти – сходинки наступності. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка* : збірник наукових праць № 28. 2017 р. С. 23-27.
3. Волинець К. І., Волинець Ю. О., Стаднік Н. В. Теоретичні засади наступності дошкільної і початкової освіти як проблема сучасної освіти. *Народна освіта*. 2019. Вип. 2. С. 19-27.
4. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 400 с.
5. Гавриш Н. В., Рейпольська О. Д. Про готовність педагогів до забезпечення наступності між дошкільною та початковою освітою в ситуації їх реформування. Дошкільна освіта в контексті ідей Нової української школи: збірник наукових праць. Хмельницький : ФОП Мельник А. А., 2020. С. 94-104.
6. Коломієць Л. І. Формування готовності майбутнього вчителя до забезпечення наступності навчання дітей старшого дошкільного і молодшого шкільного віку. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія : Педагогіка і психологія. 2012. № 37. С. 108-114.
7. Концепція Нової української школи. URL : <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/>
8. Казьмірчук Н. С. Наступність як психолого-педагогічна категорія. *Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти*: збірник матеріалів доповідей II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 19-20 квітня 2018 року. Вінниця, 2018. С. 7-11.
9. Мартін А. М. Наступність формування основ природознавства в дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 53. Т. 1. 2022. С. 366-370.
10. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навчальний посібник для студ. вищ. навч. закладів. Міністерство освіти і науки України. Київ : Академвидав, 2006. 456 с.
11. Присяжнюк Л. А., Колесник К. А., Карук І. В., Король А. В. Підготовка майбутніх педагогів до реалізації середовищного підходу до організації освітнього процесу в закладах дошкільної і початкової освіти в контексті впровадження європейського досвіду. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*: збірник наукових праць. Вінниця : ТОВ «Друк плюс». 2022. Вип. 64. С. 161-173.
12. Савченко О. Я. Наступність і перспектива в роботі двох перших ланок освіти. *Дошкільне виховання*. 2000. № 11. С. 4-5.

References:

1. Bohush A. M. (2006) Nastupnist doshkilnoi i pochatkovoї lanok osvity yak pedahohichna problema. [The continuity of pre-school and primary levels of education as a pedagogical problem.]. *Naukovi zapysky Ternopil'skoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu im. V. Hnatiuka*. № 2. Seriiia «Pedahohika». S. 58-61 [in Ukrainian].
2. Bohush A. M. (2017) Doshkilna i pochatkova lanky osvity – skhodnyky nastupnosti. [Pre-school and primary levels of education are the steps of continuity]. *Pedahohichna osvita : teoriia i praktyka. Psykholohiia. Pedahohika*. Zbirnyk naukovykh prats № 28. S. 23- 27 [in Ukrainian].
3. Volynets K. I., Volynets Yu. O., Stadnik N. V. (2019) Teoretychni zasady nastupnosti doshkilnoi i pochatkovoї osvity yak problema suchasnoi osvity. [Theoretical foundations of the continuity of preschool and primary education as a problem of modern education.]. *Narodna osvita*. Vyp. 2. S. 19-27 [in Ukrainian].
4. Honcharenko S. U. (1997) Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk. [Ukrainian Pedagogical Dictionary]. Kyiv : Lybid. 400 s. [in Ukrainian].
5. Havrysh N. V., Reipolska O. D. (2020) Pro hotovnist pedahohiv do zabezpechennia nastupnosti mizh doshkilnoiu ta pochatkovoiu osvitoiu v sytuatsii yikh reformuvannia. [About teachers' readiness to ensure continuity between pre-school and primary education in the context of their reform]. *Doshkilna osvita v konteksti idei Novoi ukrainskoi shkoly* : zbirnyk naukovykh prats. Khmelnytskyi : FOP Melnyk A. A. S. 94-104 [in Ukrainian].
6. Kolomiets L. I. (2012) Formuvannia hotovnosti maibutnoho vchytelia do zabezpechennia nastupnosti navchannia ditei starshoho doshkilnoho i molodshoho shkilnoho viku. [Forming future teacher's readiness to ensure the continuity of education of senior preschool and primary school age children]. *Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho. Seriiia : Pedahohika i psykholohiia*. № 37. S. 108-114 [in Ukrainian].
7. Kontsepsiia Novoi ukrainskoi shkoly. [The concept of the New Ukrainian School]. URL : <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/> [in Ukrainian].
8. Kazmirchuk N. S. (2018) Nastupnist yak psykholoho-pedahohichna katehoriia. [Continuity as a psychological and pedagogical category]. Aktualni problemy formuvannia tvorchoi osobystosti pedahoha v konteksti nastupnosti doshkilnoi ta pochatkovoї osvity: zbirnyk materialiv dopovidei II Mizhnarodnoi naukovykh-praktychnoi internet-konferentsii, 19-20 kvitnia 2018 roku. Vinnytsia. S. 7-11 [in Ukrainian].
9. Martin A. M. (2022) Nastupnist formuvannia osnov pryrodoznavstva v ditei doshkilnoho ta molodshoho shkilnoho viku. [Continuity of forming the basics of natural science of children of preschool and primary school age]. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. Vyp 53. T. 1. S. 366-370 [in Ukrainian].
10. Ponimanska T. I. (2006) Doshkilna pedahohika. [Preschool pedagogy: a textbook for students of higher educational institutions] : navchalnyi posibnyk dlia stud. vyshch. navch. Zakladiv. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. Kyiv : Akademydav. 456 s. [in Ukrainian].
11. Prysiazhniuk L. A., Kolesnik K. A., Karuk I. V., Korol A. V. (2022) Pidhotovka maibutnykh pedahohiv do realizatsii seredovyschnoho pidkhodu do orhanizatsii osvitnoho protsesu v zakladakh doshkilnoi i pochatkovoї osvity v konteksti vprovadzhennia yevropeiskoho dosvidu. [Training future teachers to implement an environmental approach to the organisation of the educational process in preschool and primary educational institutions in the context of the implementation of European experience]. *Suchasni informatsiini tekhnologii ta innovatsiini metodyky navchannia u pidhotovtsi fakhivtsiv : metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy* : zbirnyk naukovykh prats. Vinnytsia : TOV «Druk plus». Vyp. 64. S. 161-173 [in Ukrainian].
12. Savchenko O. Ia. (2000) Nastupnist i perspektyva v roboti dvokh pershykh lanok osvity. [Continuity and perspective in the work of the first two levels of education]. *Doshkilne vykhovannia*. № 11. S. 4-5 [in Ukrainian].

H. Boryn, N. Maksymenko, S. Barylo. Ensuring the continuity of pre-school and primary levels of education in the process of bachelors' professional training

The article presents a theoretical analysis of the problem of ensuring the continuity of pre-school and primary levels of education in the process of bachelors' professional training. The contradictions that exist at the present stage of development of pedagogical thought on this problem and require consistent solution are identified. The discussion among native scientists concerning the use of methods, forms and techniques of education in the process of bachelors' professional training to work with children of different age categories is described. Different approaches to the definition of «continuity in education» are analysed. The author's definition of this scientific phenomenon is proposed. The educational approaches to the training of bachelors at the level of methodology and modern philosophy of education are singled out: personality-oriented, competence-based, activity-based acmeological-synergistic.

It is noted that an important component of the system of teachers' training is the implementation of active forms and methods of teaching into the educational process of higher educational institutions, including: modelling professional situations, case method, business games, interactive methods, technologies for solving discussion issues, various types of trainings, project-based learning, critical thinking strategies, technologies for developing creative abilities.

The conditions that ensure the effectiveness of this process are outlined, in particular: taking into account the specific features of each of the levels of the educational system; interconnection of the content of preschool education and primary school at the theoretical and practical levels; development of innovative methods of teaching and upbringing, taking into account the peculiarities of each stage; overcoming psychological and pedagogical «barriers» that arise during the realization of the connection of related stages of the educational system.

The directions of further scientific researches on the problem in question are suggested, which include improving the training of future bachelors to the indicated type of activity by introducing innovative educational technologies into the educational process of institutions of higher education.

Key words: continuity in education, means of ensuring continuity, pre-school and primary levels of education, institutions of higher education, future bachelors, professional training.